

Секція: Економічні науки

Ковальчук Володимир Володимирович

здобувач кафедри обліку і аудиту

Житомирського державного технологічного університету

м. Житомир, Україна

СИСТЕМА ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЗА ДОГОВОРАМИ КОНЦЕСІЇ

Реалізація проекту державно-приватного партнерства через укладання договору концесії є особливо цікавою для різних груп стейкхолдерів як на рівні органів державного управління чи державних (комунальних) підприємств так і на рівнях приватного бізнесу і суспільних наглядачів та споживачів суспільних послуг. Усе це вимагає формування якісної інформаційної платформи управління операціями за договором концесії. В даному випадку на перше місце виходить система бухгалтерського обліку, організаційно-методичні положення якого мають забезпечити генерування якісного інформаційного ресурсу для користувачів різних рівнів.

Особливий вплив на структуру та властивості об'єктів бухгалтерського обліку операцій за договорами концесії чинить галузева специфіка, тобто сфера реалізації проекту державно-приватного партнерства. В цілому структура системи бухгалтерського обліку переставлена з об'єктів, які складають господарську діяльність та, які забезпечують господарську діяльність. До першої групи належать бізнес-процеси, що складають господарську діяльність, а враховуючи об'єкт дослідження ті бізнес-процеси, що обумовленні умовами концесійного договору. До другої групи об'єктів бухгалтерського обліку належать

ресурси, що отриманні концесіонерами, знаходяться в його власності, або придбанні концесіонером для забезпечення виконання умов договору.

Зважаючи на специфіку концесії є потреба у формуванні структури системи об'єктів бухгалтерського обліку, яка б враховувала наступні особливості:

- по-перше, групування об'єктів бухгалтерського обліку за етапами формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства у формі концесії. Зокрема є потреба у визначенні специфічних об'єктів облікового відображення на етапах: організації концесійної діяльності приватним партнером, що передбачає створення нового підприємства або розширення господарської діяльності існуючого; приймання-передачі об'єкту концесії від державного або комунального підприємства до концесіонера; модернізація об'єкту концесії, що є обов'язковою умовою укладання концесійного договору; надання суспільних послуг, що пов'язано із експлуатацією та утриманням об'єкту концесії;

- по-друге, ідентифікація об'єктів бухгалтерського обліку в розрізі основних бізнес-процесів реалізації проекту державно-приватного партнерства у формі концесії. Даними бізнес-процесами є модернізація об'єкту концесії, придбання ресурсів, виробництво та реалізація суспільних послуг, розподіл фінансових результатів та сплата концесійних платежів. Кожен бізнес-процес, має свої особливості, що проявляється на економічних, правових та фізичних властивостях об'єктів, які в свою чергу мають бути відображенні в обліковій інформації;

- по-третє, ідентифікація витрат та доходів, що виникають на відповідних етапах реалізації проекту державно-приватного партнерства у формі концесії. Дані об'єкти є особливо важливими з позиції подальшої аналітичної оцінки ефективності реалізації концесійного договору. Адже впливають на

результативність операцій за договорами концесії та впливають як на ефективність та якість суспільних послуг так і фінансових результатів та економічних вигід, що отримує приватний партнер – концесіонер;

- по-четверте, ідентифікація об'єктів та їх властивостей в розрізі класифікаційних ознак, які передбаченні планом рахунків бухгалтерського обліку. Це є вкрай важливим для облікового відображення операцій за договорами концесії. «Треба зауважити, що ані План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №290, ані Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. №291, не містять окремого рахунка і, відповідно, інструкцій щодо його використання для обліку об'єктів концесії» [1].

Таблиця 1

Структура та характеристика системи об'єктів бухгалтерського обліку операцій за договорами концесії

Етап реалізації концесійного договору	Характеристика об'єктів бухгалтерського обліку	Об'єкти які складають концесійну діяльність	Об'єкти, які забезпечують концесійну діяльність
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>
<i>1. Приймання-передача об'єкту концесії</i>	Сукупність операцій з передачі майна державного чи комунального підприємства приватному партнеру – концесіонеру	- операції з приймання-передачі об'єктів основних засобів; - операції з приймання-передачі запасів; - операції з приймання-передачі незавершеного виробництва	- необоротні матеріальні та нематеріальні активи; - оборотні активи в тому числі незавершене виробництво

Продовження табл. 1.

1	2	3	4
2. Модернізація об'єкту концесії	Сукупність операцій з модернізації майнового комплексу в цілому або його окремих компонентів	- операції з придбання оборотних та необоротних активів для ремонту, модернізації та поліпшення об'єктів необоротних активів або цілісного майнового комплексу; - операції з модернізації цілісного майнового комплексу або його складових; - операції з ремонту та поліпшення окремих складових об'єкту концесії	- придбанні оборотні та необоротні активи для модернізації, поліпшення та ремонту цілісного майнового комплексу або його складових; - капітальні витрати пов'язані з модернізацією та поліпшенням цілісного майнового комплексу або його складових
3. Підготовка та реалізація суспільних послуг	Сукупність операцій з придбання, виробництва та реалізації суспільних послуг, що передбаченні із експлуатацією та утриманням об'єкту концесії	- операції з придбання запасів для забезпечення виробництва та реалізації суспільних послуг; - виробництво та реалізація суспільних послуг (витрати, доходи та фінансові результати)	- оборотні та необоротні активи, знос; - суспільна послуга (виробнича собівартість)
4. Утримання об'єкту концесії	Операції з утримання та експлуатації об'єкту концесії в стані, що передбачено концесійним договором	- поточний ремонт складових цілісного матеріального комплексу (витрати); - операції з утримання цілісного майнового комплексу в належному стані (витрати)	- необоротні активи як складові цілісного майнового комплексу
5. Розподіл фінансових результатів	Операції з формування та розподілу фінансових результатів	- доходи та витрати від здійснення концесійної діяльності; - фінансові результати від здійснення концесійної діяльності; - нерозподілені прибутки та непокріті збитки концесійної діяльності	-

Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено наступні класи рахунків, кожен з яких тим чи іншим чином пов'язаний із концесійною діяльністю: необоротні активи, запаси, кошти, розрахунки та інші активи, власний капітал та забезпечення зобов'язань, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання, доходи і результати діяльності, витрати за елементами, витрати діяльності, позабалансові рахунки.

Усе зазначене лягає в наступну структуру об'єктів бухгалтерського обліку, що представлено в табл. 1.

Організація бухгалтерського обліку операцій за договорами концесії є вкрай складною та важливою на усіх етапах формування та реалізації проекту державно-приватного партнерства у формі концесії. Сьогодні організація бухгалтерського обліку є вкрай важливою як для операцій за договорами концесії так і в цілому для суб'єктів господарювання, адже даний процес впливає на якісні властивості інформаційних ресурсів, що генеруються системою бухгалтерського обліку.

Література

1. Концесії дають змогу отримати в тимчасове користування державне або комунальне майно для задоволення громадських потреб тисяч споживачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtkk.com.ua/documents/ukr/2000/18-19/18nov4c.html>